

9
ILLUSTRISSIMO & REVE-
RENDISSIMO DOMINO
DOMINO

ANDREÆ
COMITI DE LESNO
D. G. EPISCOPO CULMENSIS
& POMESANIÆ

Post gestum multis annis

(FIDE PRÆCLARA)
VICECANCELLARIATVM
NUNC

AUGUSTO REGIS IUDICIO AUSPICIOQ;
MAGNO MERITORUM SUORUM HONESTAMENTO
ORDINUM OMNIUM APPLAUSU OPTATISSIMO
SUPREMUM REGNI CANCELLARIATUM

Capessenti

NOVUM ISTD HONORIS MAGMENTUM
animo deditissimo

*Et hoc indice animi Sermonē
gratulatur*

JOACHIMUS PASTORIUS.

ELBINGÆ

Typis ACHATII CORELLII. ANNO 1650.

8.

LIBRERIA
BONOMO

AMORE
B. G. PISANO

E. XXIV. 109.

Uctæ non ita pridem Dignitatis Tuæ nuncius, Illustrissime & Reverendissime Domine, in eo me rerum articulo deprehendit, ut & nefas omninò sit mihi tacere, & loqui minimè expeditum. Quippe uti silentio meo officii neglecti damnosam labem, ita malè vel incautè composito sermoni, haud modicum famæ prostitutæ, invidiæve subeundę periculum sentio imminere. Tam illustri jam pridem loco Tua Te & virtus & fortuna posuit, ut nihil eorum, quæ à Te vel circa Te geruntur, latere possit. In primis verò tam magnifica est, quæ jam Tibi contingit, honoris accessio, ut eorum, qui qualemcunq; ingenii vel styli sui curam publico debent, nec conscientiam effugere possit, nec debeat industriam. At nunc iis rebus, quæ circa nuperum sceptri & simul felicitatis

Polonæ interstitium deliquiumve apud nos accidere, adeò intentus ago, ut nullo novi negotii intercurso, nullâ etiam rerum mearum, fortunarumve cum Laremigrantium mutatione, sinam me inde dimoveri. Et istic quidem inter alios Tibi quoq; vacare me deprehendo; illa scilicet tradere posteritati parans, quibus gerendis, aut certè componendis operam, consilium, auctoritatem Tuam ut Senator primarius, ut amantissimus Patriæ civis perpetuò commodasti. Quò pronior quoq; veniam dabis, si ego, qui in hoc felicitatis Tuæ magmento, nulli equidem clientum Tuorum gaudii magnitudine cesserim, eam nunc non sat prolixo vel splendido verborum apparatu, sed compendio potius, & velut festinante ad interruptam operam impetu effudero. Morosa quoq; aliorum iudicia, quæ in delicato literatissime, at non minus tamen
scriben-

scribentibus lubricæ aulæ theatro vix for-
san effugiam, facilius, opinor, propitiabo:
ubi benignitati Tuæ utcunq; satisfecero.
Quod felix ergò faustumq; sit, supremi jam
Cancellarii munus suscipis Illustrissime
LESCINI, Munus prælustre, & actionū gra-
vitate officiorumq; necessitudine proxi-
mum Regio. Unde in Imperio Germanico,
quod si minus vim, imitamenta tamen ha-
bet Romanæ Majestatis, primæ ab Impe-
ratore sedes sunt Cancellariis. Sic apud
alios haud obesæ naris populos ita Regi-
bus Cancellarii assident, ut ab iis nullo in-
termedio, nisi Regii forsitan sanguinis prin-
cipe, disparentur. In septentrione parte Or-
bis rigidiorē & ad Togæ humanitatem
tardiùs mansuefactâ, præhabiti quidem ali-
cubi sunt alii magistratûs, bellis utpote ge-
rendis, arcendisve injuriis, in quas semper
ille pronior fuit, nervo deniq; rerum col-
ligendo magis visi necessarii, Atq; etiam

post depulsam cultu humanitatis ferociam
quædam gentium istarum ita moris prisci
retinentes sunt, ut in Ordine Senatorio lo-
cum minimè inter primos dent Cancellariis.
Cæterum tamen hi quocunq; gradu
positi, si vera interioris potentię momen-
ta, si latè per Regiam Regnumq; patentis
autoritatis pondus potiùs, quàm loci or-
dinisq; inania spectes, supra omnes quo-
dammodo dignitates ubiq; ferè eminent.
Ac sanè, pace dixerim aliorum magistra-
tuum, quibus ego multum honorem de-
beo, & nec velim unquã, nec possim quic-
quam detrahere, si præcipua omnis re-
gnandi vis in jure populis dicundo, in con-
siliis dandis poscendisq;, in fæderibus pan-
gendis, in custodiâ legum monumentorumq;
Regni, in dispensatione beneficiorum,
in censurâ criminum consistit, nulli
ferè magistratûs in rerum tantarum admi-
nistratione plus principibus conferunt

Can-

Cancellariis. Mente reguntur libranturq̄;
magna imperia: at mentem principum
sciunt enunciantq̄; sæpè & instruunt Can-
cellarii. Fata fortunamq̄; populis divide-
re principes solent, sed profectò per Can-
cellarios. Amicitias privatę res, foedera
publicę pro munimentis habent: at foede-
rum administri plerumq̄; Cancellarii sunt,
& hi responsa dare solent legatis extero-
rum. Habent dominationes omnes arca-
na sua, quibus innituntur: at hæc sanè vix
alibi quàm penes Cancellarios deponun-
tur. Deniq̄; imperiorum omnium dispen-
satrix & Regina Justitia est: at hujus anti-
stites interpretesq̄; Cancellarii sunt. Cum
toties rea coram illis stet innocentia, cum
imbelles adversus vim potentium sæpissi-
mè legum auxilia invocent, cum ab Vrba-
nis subselliis ad Aulę tribunal magno nu-
mero confugiant læsi oppressive. Quid
multa? promptuarium Consilii publici, At-

las

las negotiorum, afflictorum inopumq;
asylum, Cor, oculus, os deniq; Principis
Cancellarius esse meritò gloriari possit.
Unde porrò facile conjectu est, quantè in-
genii dotes ad tantum munus requirantur:
& quantas cervices esse oporteat, quæ
huic tanto oneri ferendo esse debeant.
Nam primùm quantè pietatis eum esse de-
cet, cui tantarum rerum cura, cui tam in-
gens Egregii publici moles imponenda
est? Quis enim sustinendo huic cœlo erit,
nisi Superis amicissimus? & animi propin-
quitate quàm maximè innexus? Quis vi-
cariè DEI potestati in tam grandi functio-
ne dignè subserviet, nisi DEUM habeat pro-
pitium? Non frustra sanè olim in hâc Re-
publ. selecti semper ad hanc provinciam
viri sunt, qui amplissimis sacerdotiis præ-
diti, morum sanctimoniam cum rerum
agendarum dexteritate conjunxissent:
adeò ut ordinis Ecclesiastici semper Can-
cella-

cellarii essent, Postea cum amplissimi huius muneris curas inter duos dividi placuisset; id à Sigismundo Primo repertum temperamentum est, ut si quis Regni civium sacris non initiatus Sigilli custodiam accepisset, collegam tamen is semper ex ordine sacro haberet, Ut ne unquam scilicet ingens illa Regni statio ita curis seculi indormisceret, quin esset semper, unde pietatis admoneretur. Vnde Odrovansiorum, Ociesiorum, Padnieviorum, Miscoviorum, Tiliciorum, Gembiciorum, Zadsiciorum, Lubiniorum & similibus in Poloniâ effloruit seges: qui omnes non minus Religionis Pietatisq; curâ, quàm rerum in summo munere gestarum amplitudine enituêre. Quantâ porrò prudentiâ opus est Cancellario? quem, ut diximus, penû quasi quoddam Consiliorum esse decet? cui sæpè cum Principe suo in turbido tenenda sunt rerum gubernacu-

la; cui ad nullam inopinam negotiorum
vel discriminum faciem exhorrescendum
est. Quem Principis ingenium pernosse & ita
scitè flectere posse cōvenit, ne vel abruptâ
contumaciâ, vel deformi obsequio illud in-
noxia aut devia consilia deducat vel peri-
clitari in illis sinat. Qvi & foro & aurâ popu-
lari ad publicam utilitatem uti nôrit: qvi
Comitiorum undas, qvi Tribunitios spiri-
tus temperare ac demulcere qveat. Qui &
exteriorum ingeniis, variis sanè & non unâ
arte tractandis mores, sermones & lauda-
tas illas hominibus Politicis comis pruden-
tiæ compedes aptare calleat. Qvam ad
rem instructum esse â primis ungviculis
oportet iis doctrinæ præfidiis, quæ ad
magnæ fortunæ cultum requiruntur. O-
pus est literarum peritiâ, non umbraticâ,
spatiis Academiæ includendâ; sed so-
lidâ illâ & citra inanum argutiarum spinas
amœnissimos utilis sapientiæ fructus omni

vitæ

vitæ colori præbente. Opus est inprimis
Eloquentiâ, non morosâ illâ & unguis ar-
rodente, sed fluidâ, facili, nervosâ tamen,
quæq; pro diversitate rerum & leniter
ducere, & quo velit flectere, concitare de-
niq; , cum opus est, orationis suæ jugales
possit. Opus est historiarum cognitione,
ut ante se gesta in usum suum vertere, ut
causas & eventa consiliorum, actionum,
bellorum, ut rerum publ. fata & periodos
nôrit, ut egregiorum hominum facta sibi
ad imitandum proponere; ut deniq; alben-
tes aliorum ossibus scopulos evitare sciat.
Opus deniq; est, quæ utramq; in vitâ ci-
vili paginam facit, & sine quâ mancus est
omnis Eruditionis apparatus, Experien-
tiâ. Crudum est, quicquid habueris inge-
nii dotium, nisi illa percoxerit. Infirmâ
lucet, si quid ab usu non exsplenduit.
Summum negotiorum corticem inspicit,
non negotia, qui ipse in negotiis non ver-

fatur. Ut eminus aliquid intuentibus sæpè
illudit error oculorum; ita ut propiùs sug-
gressi alia omnia reperiant, quàm ante
crediderant: ita in ipsis rerum civilium
penetralibus alii colores, alii vultus ne-
gotiorum se offerunt, quàm prima frons
promiserat ostenderatve. Neq; ullus tam
illustris Phoebus ita viarum discrimina
præmonstrare omnia potest, quin sæpissi-
mè hîc aberrent novi Phaëtones. Sunt
tam varii istic anfractûs, tam multi sinûs,
ut nec cogitare omnes, multò minus
ostendere, minimè certe assequi nisi mul-
ta tentando explorandoq; queas. Vna
Ariadne hîc est Experientia. Res tanto
magis ardua, quod vix quoq; in potestate
nostrâ est. A tempore magnam partem
dependet; quod dare nobis non possu-
mus, apprehendere possumus cum datur.
Neq; enim omnibus etiam contingit in-
occasiones & articulos rerum magna-
rum

rum incidere. Rarisimis hoc solidioris prudentię gymnasium fortuna benignior aperit; sæpè & serò nimis aperit, cumq; usus jam non est ejus, quod discendum offertur. Quò majoris faciendi sunt, quos diu in ludo isto theatroq; fortuna exercuit; qui fortem utramq; experti, bonis malisq; suis, publico præesse, & vel per errores non errare didicere. Magna sunt ista, quę in Cancellario jure refulgere dixi: sed minime profectò illum consummabunt, nisi alia insuper animi decora accesserint. In primis Generositas, illa rerum magnarum capax, illa torpori inimica, illa agilitate naturæ cœlestium imitans indefessam agendi alacritatem. Illa fraudum experta, timoris ignara, invidere nescia. Illa verum, ubi publica res poscit, vel cum periculo suo dicere non abnuens. Libertate offendere quàm servitio placere promptior. Non odia provocans cru-

do rigore, sed nec vili assentatione refu-
giens. Dotes bonorum non malignè ob-
tegens, sed remunerare cupida, neq; meri-
ta aliis ex gratiâ affingere, aliis ex odio de-
trahere sustinens. Vni æqua Virtuti, &
vel nudam, nec quod rependat haben-
tem, æstimans Firma adversum cor-
ruptores. Opes possidens, sed quibus ne-
mo ingemiscat: potius autem plurimi
publicè privatimq; fortunam suam de-
beant. Quippe quas illi in virtutis instru-
menta, in decentem fortunę splendorem,
in usus publicos, in egentium levamen,
in Ecclesiæ, Scholarum, Patriæ deniq; or-
namentum convertunt. Illa verò lumina
virtutum quam decent Cancellarium?
cum DEO & conscientiæ omnia postha-
bet; cum Patrię se totum impendit, saluti
ejus intentus, sed ut & vitia, si quę publi-
cam rem excedunt, satagat emendare.
Mederi ei vel generosis pharmacis non

ne-

negligens quâ potest, & cum spes ulla
allucet boni successûs. Nam adultis &
prævalidis morbis mavult se non oppo-
nere, ne irritet malum, aut palam tan-
tum faciat laborantis patriæ nuditatem,
suasq; simul medelæ impares vires. Est
sæpe scilicet, ubi intra Regna remedii
peccatur; est, ubi qui ægram nolunt Rem-
publ., omnem perdunt. Sufficere debet
interdum cardines & fundamenta, quibus
innititur Imperii incolumitas, servasse:
si effici tutò aut sine magno motu non po-
test, quin nutet alicubi paries, quin tigna
perpluant. Egregium deniq; omni Can-
cellariorum decori fastigium Modestia
& Humanitas addunt. Eò rariùs ferè in
illis inventæ, quò difficilius est à fortunâ
suâ non corrumpi. Obsidetur quotidie il-
lorum limen ingente hominum numero;
prodeuntibus tot vel candidati vel rei sup-
plicant, aures ingenibus illorum quæren-
tes.

tes. Assurgunt ubiq; Magnates, præeunt,
comitantur, & nullus est, qvi gratiam eo-
rum non prænset, non vitare nitatur of-
fensam. Arduum est istis non percelli &
non in aliquam sui oblivionem soporari.
Subrepat vel ignorantibus Insolentiæ ve-
nenum; iis inprimis, qvi non admodum
excelsæ indolis sunt, vel magnæ felicitati
non longo satis usu insvevère. Non ca-
piunt isti fortunam suam, & angustis vel
inadsuetis animis superflente quasi co-
piâ bonorum facile inebriantur. Unde
se semper circumspiciunt, & ignorant
semper. Aliorum necessitates alto su-
percilio tramittunt, & arrogante fastidio
respuunt preces. Aditu difficiles, & ver-
bum aliquod suum, imò & conspectum sui
magno imputantes. At quos altæ fortu-
næ pares ingenita Nobilitas & Virtus fecit,
Aqvilarum instar, felicitatis honorumq;
quasi domesticum & nativum sibi jubar

in-

inconnivis oculis ferunt. Fastigii sibi sui
conscii attolli se putant, ubi se demit-
tunt. Hoc suavissimum magnitudinis suæ
delectamentum habent, cum infra se po-
sita respiciunt. Quæ prona ipsis & quasi
substrata clementem eorum intuitum pro
beneficio habent. Beata verò sunt, aut
esse se putant, si molliter à magnis istis au-
diantur. Illi autem lubricitatis humanæ
& suæ simul imbecillitatis ex tam variâ
supplicantium sorte admonentur. Et vel
maximâ fortunâ suâ majores se ostendunt,
dum ejus sibi modum intra animum po-
nunt. Eâ deniq; tum se uti rectissimè pu-
tant, quando cum quamplurimis, si fieri
potest, faciunt communem. Bono publi-
co se natos rati, & dum uberrimo Regalis
munificentiaë fonti proximi assident,
quàm copiosissimos inde ad sublevandam
indigentiam humanam beneficiorum ri-
vulos educunt. Tristem verò neminem.

â se abire patiuntur, nisi fortè non merentem gaudere. Ejus altitudinis naturam, æmulantur, quæ extra nubes posita perpetuâ nitet serenitate. Et vim genio suo facere videntur, si quando fulminare oportet. Neq; profectò fulminant, nisi è nube, quam ipsa terrarum facinora, & spissæ negotiorum fuligines animo vultuiq; eorum inducunt. Oppressos â potentioribus vindicant, ferras amputant litium, nodos resolvunt. Quos Mars aut fortuna, dum de Patriâ benè merentur, male habuit, erigunt juvantq; , virtutem in his remunerando in aliis excitantes. Neq; Musarum commercium averfantur, triste grandium curarum tædium castissimâ earum consuetudine subinde abstergentes. Plerumq; etiam inde hauriunt nonnihil, quo seculo serviant suo, futuris commendentur. Posteris quippe suis sibi olim superstitibus interesse laborant, & angusti talibus

libus videntur ævi sui limites. Æternitati ipsi imminent, avidi decoris, quod mori nescium morti eripit dignos non mori. Adumbravi qualicunq; industriâ Cancellarium, & dotes expressi, quibus ille eximium ac memorabilem se reddere possit. Istiusmodi autem minister decebit sanè Magnum Principem, si talem repperit, si non repperit, fidenter dicam, faciet. Incredibile enim dictu est, quantum lucis, quantum roboris Regi Regnoq; talis viri virtutes afferre possint. Certè cum in maximorum Principum memorias regredimur, deprehendimus luculentissimè, Alphonso Arragoni Panormitanos, Carolo Quinto Schlikios, Seldiosq; Gallis Regibus Bellevrios, Hispanis Ximenas & Consalvos; in hâc verò Republ. Sigismundo primo Schidlovecios, Augusto Radsvilios, Stephano & Sigismundo Tertio Zamoscios, in Sveciâ Guldensternios, recen-

tissimo deniq; sed præsigni exemplo Oxen-
sternios Regibus suis ad laudem, atq; illud,
in quo positi fuere, potentiæ fastigium
plurimum profuisse. Nam profectò quan-
tecunq; magnitudinis sit animus Principis,
sufficere non potest curis, quæ Orbem
terrarum vel amplam ejus partem debet
complecti. Supra homines positi homi-
nes esse non desinunt. Fatiscerent sub
mole, nisi Atlantibus illis Alcidæ, Alcidis
Thesei sui subvenirent. Vix certè reperi-
ri potest, qui unus idemq; cunctis animi
virtutibus æquè præstet; quiq; in omni-
bus Regni muniis, quæ uti varia numero
sunt, ita totum hominem propè singula
desiderant, perinde excellat. Ignem ali-
quis vi ingenii enituit; opus habet, qui
temperet demulceatq; fervorem. Mar-
tium spiritum gerit; Palladio eget mode-
ramento, Rarò reperitur, qui perinde con-
silio, atq; impetu illo, quo ad consilia exe-
qvenda

qvenda opus est, valeat. Eget igitur viro,
qvicum caput conferat, & qvud factu opus
sit, deliberet. Res maximas Eloqvientiâ
inter homines effici certum est; & adhuc
sepenumero verum experiuntur Princi-
pes, quod prudens olim & multa sago to-
gâq; expertus Epirotarum Princeps Pyr-
rhus olim dicere non erubuit: plurimum
se urbium imperium per Eloqventiam
Cynæ, qvàm armis suis adeptum. In-
terest igitur Principis; ut habeat, qvum ani-
mos mortaliùm trahere, oratione devin-
cire, erigere, stimulare, dejicere, in
omnem deniq; partem flectere idoneus
sit. Sed qvorsum ego gravitatem ampli-
tudinemq; muneris, qvorsum neces-
sitate Tibi tam operosè edissero; qvum opti-
mè omnium, qvumqvud hujus est, experien-
do didicisti. Neq; enim rudem aut inex-
ploratam manum ad hunc clavum ad-
moves. Iampridem eum versas tractasq;

magno omnium cum applausu. Jampridem vocis Tuæ oraculo utitur Regia Majestas. Jampridem consilia Tua, & acerriam pro publicâ Libertate mentem Respublica experitur. Jampridem ore Tuo loquens Iustitia de fortunis meritisq; hominum pronunciat. Nihil accedit jam Tibi, quàm quod collegam antè habuisti, cui potestate par, ordine secundus eras; nunc collegam accipis, quo, quantumvis & ipso inter Patrię Summates magnificè eminente, prior eris. Nemo jam muneris Tui fastigium inumbrare vel volet vel poterit. Primum apicem tenes, & deinceps non quàm Antistes tantùm, sed & quàm Cancellarius antecedes consortem. Dicerem ipsum, etiam Decessorem Tuum, virum sanè Magnum, sed inter contraria Civium studia, judiciaq; sequiora ad vitæ usq; finem plurimùm conflictatum, gratiam Tibi apud plerosq; imò & gloriam aucturum:

rum: certè plurimis haud paulò acceptius fore lumen lampadis istius, postquam ex illâ utut toto orbe clarissimâ manu in Tuam devenit. Sed minimè Tu habes opus, ut à cōparatione famam, vel ab offensis alienis qveras favorem. Tuis opibus & proprio cēsu dives, sufficis Tibi ad Te omnibus commendandū. Haud enim est quod in Te meritò vel morosisimi rerum æstimatores jure possint desiderare. Certè quicquid ante à Cancellario postulari diximus, abunde Te non implere tantum, sed antevenire posse jam pridem ostendisti. Et sunt in Te multa, quæ Cancellarium delineans oratio nostra non attigit. Ut adeò ex Te potius Cancellarii Idea, quam ex imparis penicilli nostri adumbratione petenda sit. Natalium certè splendorem in eo, qui tam grandi munere dignus videri debeat, requiri, haud est dissimulandum. Neq; enim facilè, nec citò utilem Regi vel Regno

gno operam navare poterit, qui velut è
terrâ demum enitens, longo tempore &
rarâ quâdam virtute opus habet, ut se eò
provehat, in quo cæteros fors nascendi
posuit. Qui compendio quasi autorita-
tem, rem magnis muneribus pernecessa-
riam adsequuntur, quam obscuri illi vix
diuturnis laboribus sibi comparant, invi-
diam & contemptum ægerrimè eluctati,
& nebularum istarum aliquid ipsis etiam.
Principibus suis plerumq; affundentes.
Sed & impotentiùs ferè tales fortunæ am-
plitudinem ferunt, & præstringuntur faci-
lè luce, quæ ipsis non est nativa. Qua-
propter rectè his præferuntur alii, qui è
sangvine virtutum seminibus jamdudum
imbuto nati, atq; inter domestica laudum
exempla enutriti stimulos inde ad imi-
tandum accipiunt, & gloriæ majorum
propria decora non adjicere ducunt sibi
pudori. Gentis autem splendore tali,
quos

qvos Tibi, Illustrissime Cancellarie, postha-
beam, haud difficulter eqvidem reppere-
rim, qvos anteponam, minimè invenio.
Sunt, fateor, in hoc Regno omnes, qvot-
qvot insignia nobilitatis possident, æqua-
les, hoc est aditum & jus habent ad qvæ-
vis Regni beneficia & ad qvosvis vel cel-
sissimos honores. Attamen discrimen fa-
miliarum res ipsa facit: & sunt multæ do-
mus, qvas continui fasces purpureq; insi-
gniunt; sunt aliæ, qvæ cum fumis tene-
brisq; suis perpetim colluctantur. Tua
domus multis jam seculis inter Senatorias
est, & dicere audacter ausim, inter primas
Senatoriarum. Illata in hoc Regnum
cum primâ Religionis Christianæ face:
hincq; adeò natales suos in Poloniâ pari
ærà cum sanctissimæ fidei incunabulis
computat. Etenim cum olim anno post
natum Servatorem millesimo sexagesimo
qvinto, Dambrovca Ducis Bohemorum

D

filia

filia ad Mięcisłai Polonorum Principis
thalamum cum nuptialibus tædis Divinę
lucis lampadem deportaret, huc comita-
tus illam est nobilis Perstinius, vestre gen-
tis in Poloniã autor & origo. Cujus alter
filius Bozuta principem in Poloniã Ponti-
ficatum Gnesnensem adeptus est. Alter
militari gloriã clarus filios nepotesq; ha-
buit, quorum alii in Christi militiã nomen
professi summis pariter Infulis; alii virtu-
te civili bellicave inter Palatinos Castella-
nosq; enituere. E quibus, Jagellonis ævo,
Dobeslaus Hermannum Marianę apud
Livonas militiæ magistrum ad Golubiam
magnã in omnem posteritatem virtutis fa-
mã fudit profligavitq;. Propagatum ita
familiæ decus est ad Raphaëlem usq; Le-
scinium, (huic enim primo hæsit id no-
men, cum cæteri pro facultatibus, quas
tenerent, vocabulum hæctenus varias-
sent) qui à Friderico tertio hujus nomi-

nis Imperatore inter primæ admisionis familiares adscitus & Comitis insuper dignitate honoratus est. Sed idem in Patriâ Aulæ magisterio à Casimiro Rege prepositus, Castellum simul Posnaniensis curam unâ cum Generali Majoris Poloniæ præfecturâ & duodecim aliis minoribus, inusitato planè exemplo, obtinuit. Crevère numero posteri, virtutis pariter honorumq; cursu nihil à Majorum orbitâ deflectentes. Quos si omnes recensere vellem, laboraret certè copiâ rerum oratio. Ne postremos quidem Arboris Lescinianæ ramos atrectare audeo, quod & multi sunt, & in quàm numerosissimos se furculos diffudère, ut vel enumerare singulos longi temporis res sit: & nunc festinanti melius videatur honore omnes silentio venerari, quàm perfunctoriâ & rerum dignitati multùm detriturâ oratione delibare. Ne illustrissimum quidem Paren-

tem Tuum in campum hunc producere sustineo, intra breves paucarum linearum, angustias cludere ac velut strangulare veritus, quæ ille foris bello Livonico sub Sigismundi III. auspiciis, & postea domi, in hâc ipsâ, quam nunc dignissimus successor filius capessis, statione gessit: omnia adhuc pulcherrimè virentia in animis hominum, & curâ fastorum meritò olim, æternitati temporum consecranda. Id ad extremum attigisse nunc sufficiat, hoc nostro etiam tempore præcelsam Corylum vestram inter Principes Poloniæ stirpes eminere: certè haud ullam nunc extare arborem, quæ tot ex se Capita uno eodemq; tempore summo Senatui inferuerit. Etenim præter Te quinque; minimum ei Ordini adscripti sunt: quorum unus VARMIE NSI Pontificatui miris omnium studiis florentissimus PRINCEPS præest; cæteri aut Palatini, aut Castellani,

ni, aut summo Ærario præfecti, ingenio,
facundiâ, gratiâ, autoritate pares pau-
cos in Regno, neminem habent superio-
rem. Sed propero ad alia quæ magis
Tua sunt. Quibus parere Tibi ingens
Nobilitatis decus poteras, nisi à Majori-
bus partum accepisses. Tanto jam niti-
dius splendens, quòd ab illis sparsum in
Te, vicissim verò à Te in illos refusum,
quâdam quasi luctâ & repercussu exar-
descit magis. Tu enim à tantis Progeni-
toribus oriundus minimè eorum famæ
incubandum Tibi putasti; ut plurimi so-
lent, quibus satis est Imagines multas,
— & stantes in curribus Æmilianos
ostendere posse. Sed nempè à primâ ju-
ventâ præclari Patris exemplum ductumq;
secutus ad Bonæ Mentis templum & ad
laudatissima Pallados sacra contendisti,
Ubi iis artibus docilem & omnium capa-
cem indolem imbuisti, quibus ad Sapien-

tiaæ arcem itur, & ad Honoris Gloriæq; sa-
crarium. Placuit autem vulgares seculi
curas adspernanti, illum ingredi trami-
tem, qui piorum vestigiis, multoq; Mar-
tyrum sanguine signatus ad bellum ducit,
sed sanctum, neq; hominibus, sed vitiis
& improbitati metuendum. Quippe
DEO Te consecrasti, pietati spes & vota
omnia Tua submisisti; Ecclesiæ Te gu-
bernaculis parans, quæ generosis sanè pe-
ctoribus, & non piis tantum sed robustis
manibus indigent, ut illam in seculi syr-
tes ruentem pietatis navem retineant ser-
ventq;. Gradibus autem & velut per sti-
pendia emerita ad prima sacrae hujus mi-
litiaæ decora trabeasq; perrexisti. Prope-
rus, sed ordinato progressu. Primum
enim sacram Pueritiæ prætextam cum
CANONICATÛS Cracoviensis Togâ com-
mutasti. Mox ABBATIS nomen acces-
sit, quod ætatem moribus pulcherrimè
præ-

pregressus Adolefcens egregiæ sanctimo-
niæ exemplo implésti. Cum ad Aulam
animi firmitas maturuerat, Reginiæ nomi-
natus es Cancellarius; evidente augurio
præudioq; ejus dignitatis, quam postea
adeptus es, & nunc fastigio suo exagge-
ratam tenes. Neq; enim diu intra illa
honorum vestibula subsistere Te passa est
Virtus Tua & virtuti respondens favor
Regius. Secutæ mox Infulæ sunt, CAME-
NECENSIS primùm, sed quæ paulò post
CULMENSI cecidit. Adjuncta est SIGILLI
minoris cura, quam pluribus annis lauda-
bili animi Magnitudine, vigilantia fideq;
mirificâ gesisti. Procancellarius, sed si-
mul perpetuò fidus Patriæ Civis. Civis,
sed non minus prudens Senator. Non
ignorasti callidas Regnandi artes, sed sci-
re quàm usurpare maluisti. Satis Tibi
ingenii, satis caloris fuit ad novas confi-
liorum fabricas, sed antiqua prætulisti,
quibus

quibus processisse in hunc florem, atq; in hoc robur adolevisse Rempubl. animadvertis. Haud nescius vitia quoq; lapsu temporum & felicitatis quâdam luxurie succrevisse; sed ea circumputanda leniter, non unâ cum membris rescindenda, censuisti. Regi fidus & ingenuâ libertate probatus Consiliarius. Rempublicam, privatis semper stimulationibus præhabens, saluti ejus invigilans, & si opus esset, sanguinem impensurus. Quod vel nuper patuit, cum quassam & inter decumanos fluctûs periclitantem Regni ratem consiliis prudentissimis juvisti: male consultorum liber castigator, eorum quę corrigi possent, salubris corrector; quę spem emendationis exclusissent, ferenda monens, donec tempore mitigata manum sanatricem admittant. His meritis jam pridem magna Tibi per Regiam Patriamq; omnem veneratio simul & amor adcrevit.

crevit. Quem stimulant insuper aluntq; re-
liquę Tuę dotes. Benigna inprimis illa lætę
indolis temperies, & hilaritas frontis digni-
tati nihil auferens. Quam præter morum
gravitatem & generosi animi altitudinem
oris insuper majestas & proceri corporis
decor augustam faciunt. Accedit facun-
dia, non pigmentis aut fuceo superba, sed
nativâ pulchritudine exsurgens. Verè
animi Tui index, in quo Candor ipse se-
dem fixisse videtur. Adeò ille sui non
obtegens, adeò nescius simulationum est,
ut prudentiâ demum magistrâ didicerit
non nimiùm patere, ne artibus alienis
fieret opportunus. Interim manet adhuc
in Amicitiiis sinceritas, ingenium in fron-
te promptum ferens, & irasci quàm odis-
se, offendere quàm palpo fallere facilior.
Adest simul robustus animi vigor, haud
vacillans in iis, quę probat. Non cedis
arduis, sed insistis : urges benè cæpta,

E

donec

donec perseverantiâ vincas. Vir verè ad
magna natus, rerum vilium adspersans,
turpiùm ultor, omnis honesti vindex,
famę alienæ non imminens, Tuę curio-
sus, æqvus meritorum æstimator, justi in-
justiq; perspicax arbiter, benignus affli-
ctorum receptator, opum haud qvęsitor
sollicitus, sed magnificus erogator. Tali
tantoq; Tibi cum MAGNI SIGILLI cu-
ra jam committitur, est profectò cur Rei
Christianę, cur Regi, cur Regno, cur Ti-
bi deniq; plurimùm gratulemur. Rem
Christianam juvare haud dubiè multum
voles tantus ANTISTES, poteris luculen-
tissimè tantus Cancellarius. Regi mune-
rum sacrorum Candidatos commendabis
Ingenio mites, doctrinâ prudentiâq; po-
litos, moribus integros, laborum toleran-
tes, & non lanam magis qvàm salutem
ovium qvęsituros. Distractos sacrorum
diversitate animos præceptæ debiteq;
Chri-

Christianis omnibus Caritatis ferrumine
committere studebis: ad placida huma-
nitatis certamina invitans omnes; mini-
mè verò in odia mutua, in injurias aut
lanienas acuens. Conscientiæ Tuæ quia
reverens es, non eris, scio, gravis alic-
næ. Bonum libertatis, quod ipse maxi-
mi facis, non feres ægrè magni pariter
ab aliis fieri. Inprimis cum hi nihil jam
aliud, quàm pacem quàm quietem inge-
minent. Sed Christianæ rei sic quoq; mul-
tum luminis & adjumenti afferes, cum
Virtutibus Christianis à Te pretium erit;
cum Justiciæ, cum Temperantiæ, cum
verè Fortitudini, cum Prudentiæ deniq;
suus constabit honos; cum præmia iis Te
auctore nemo alius præripiet. Sed &
artium bonarum patrocinium in partem
curarum Tuarum haud dubiè fines veni-
re. Illarum inprimis, quibus juvenus
non doctior tantum, sed & melior reddi-

tur; quibus non spinarum rem Christianam haecenus suffocantium, sed optimarum frugum, hoc est, probe & modeste sapientiae semina continentur. Dedisti jam ante Tuæ in literas propensionis non obscura specimina. Præcipue in juvente olim Tuæ Rectore, quem uti genere decoro, ita super alias eximias animi doctes, multâ eruditione egregium liculentis honoribus extulisti. REGIÆ porro MAJESTATI de tali Cancellario gratulamur; quod habebit non minus ingenuum, quàm prudens pectus, in quod curas suas effundat: quod negotiorum ardua ei committet, qui cunctis Regni Ordinibus dilectus honoratusq; publicum sui amorem rebus agendis gratificabitur. Qui nullâ rerum novarum cupiditate nimiam pruriens, in id, Principi suo fidus Optio laborabit, ut ad veterem CASIMIRORUM, SIGISMUNDORUMQ; felicita-

tem res Regis Patriæq; provehantur. Regno verò Te Cancellarium gratulamur; quod is jam præcipuus Regi minister aderis, qui Reipublicæ morbos & vulnera rectissimè omnium novisti; qui fidam nec minus scitam manum ægræ isti Matri quàm mollissimè suppones: qui gravissimis negotiis jamdudum immixtus tractare ea ex dignitate & usu Reipublicæ didicisti: qui annuis utriusq; muneris Tui proventibus contentus, non ad Te trahes publica bona; sed benè meritis, sed rectè usuris commendatione Tuâ conferes. Tibi verò tandem, Illustrissime Cancellarie, cum munus recens acceptum, tum Regem præcipuè, sub quo illud administra- bis, jure meritisimo gratulamur. Jam enim verò amplissimum demum Tibi theatrum, in quo spectari, jam campus contigit patentissimus, in quo explicare se Virtutes Tuæ poterunt. Jam tempus &

occafio erit, ubi Rempublicam Tibi æter-
nis nexibus devincire, ubi Regi luculen-
tiffimè probare fidem dexteritatemq̃,
ubi feculum obligare, ubi omnem deniq̃;
pofteritatem vectigalem Tibi reddere in
manu habebis. Provehet fecundabitq̃;
labores Tuos, poft Deum, Virtus & fe-
licitas Regia. Beatus es, qvi in JOANNEM
CASIMIRUM Regem incidifti. Is bonis
malisq̃; rebus edoctus, Confilii, rei omni-
nò divinæ, neceffitatem compertam ha-
bet: & quamvis ipfe cautâ animi pruden-
tiâ ad fibi fuisq̃; confulendum aptiffimus,
minimè tamen inimicus eft confilii, qvòd
non ipfe invenerit. Is & laxam illam,
Regnoq̃; perniciofam confultandi ra-
tionem, qvâ ponderofiffimè qvæq̃; deli-
berationes hætenus religione fecreti,
hoc eft, animâ fuâ deſtituebantur, refræ-
nat, & quantum per Regni leges licet,
coërcet. Sed inprimis bene confulta, fi
occafio
E 3
qviv

quis unquam Regum Imperatorumve,
exequi rectè novit. Ipsemet negotiis præ-
sentia suæ auspicia præbens; ipse ingente
spiritu languidum & nuper propè concla-
matum Reipublicæ corpus replens ani-
mansq; ipse rerum gravisimarum ductor,
laborum minimè unquam fugitans, gloriæ
per honesta cupidus, contemptor peri-
culorum, quietem publicam privatâ re-
dimens, & vitam ut civium servet, suæ
prodigus. Quod vel ultimus cum rebelli
hoste congressus ostendit, ubi cum multi
propè desperarent de Republicâ, cum &
Regium animum ex suo metirentur, præ-
iit ille imperterritus, & cum ductore ca-
reret miles, ipse duxit in hostem, sui,
cui alii omnes timebant, securus. Felix
præterea, quod præfiscinè dixerim, Prin-
ceps, & ex præsentissimis naufragii disci-
minibus sui suorumq; prosperrimus asser-
tor. Vehat annalium favor Camillos, qui
Patriam.

Patriam suam de manibus hostium extor-
serint. Ille certè haud minor Camillis,
qvi delibatum civium suorum florem, à
trecentis amplius millibus pugnacissimo-
rum hominum circumfessum & jam victûs
inopiâ marcescentem, velut Deus é ma-
chinâ, servavit: tam fortunatus scilicet
copiarum suarum, quæ vix viginti milli-
um erant, Imperator, ut & has ipsas cir-
cumsepiri à multitudine hostili cæptas ex
Orci quasi faucibus eriperet: & alterum
Exercitum, non hostium tantùm spe,
sed omnium propè opinione jam quasi
absorptum libertati Regnoq; restitueret.
Verè Pater Patriæ, verè immanium mon-
strorum domitor Hercules, verè morien-
tis Poloniæ refocillator. Quid jam porrò
nos tam timidos reddet; quin omnia à
tali Principe speremus, tam insperata,
scilicet assecuti? Quæ tam audax fiducia,
quæ tam improba vota, quorum ille, cœ-
lum.

lum adeò propitium habens, nos non videatur damnaturus? Venerati sumus Magni Patris SIGISMUNDI Tertii cautissimam mentem; prædicavimus gravitatem moderationemq; animi. Mirabitur posteritas illud per tot adversa eluctatum, longævum illud, & deniq; filiis ipso dignis benè traditum Regimen. Stupuimus ad Magni Fratris VLADISLAI fortissimos impetus, & simul ad illam ubiq; individuum ac quoqvò is se verteret, pari passu comitantem fortunam. Ingens uterq; decessor, sed aliis ferè ille, aliis iste virtutibus admirandus. Noster Princeps Patris Fratrisq; magnitudinem complexus est; utroq; major in eo, quod illorum nullus adeò turbatam & propè pessum sidentem Rempublicam accepit; nullus tanto è periculo, nullus tam celeriter, nullus minore impensâ liberavit. Horret inter tantarum prodigia mens, & vox propè ipsa

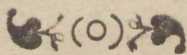
F

hæret

hæret silentio defixa. Animus tantùm in
suspiria solvitur, oculi manûsq; nostræ ad
cœlum protenduntur; gratias pro tam mi-
rificis benevolentiaë divinæ pignoribus
molientes. O faveat porrò benignum Nu-
men muneribus suis, & tam bonum, tam
moderatum, tam prudentem, tam fortem
Principem publicæ rei, Principi verò vi-
tam incolumem & perpetuam felicitatem
quàm diutissimè servet! Pergat ô acerbos
olim juventæ labores casusq; melioribus
maturæ ætatis successibus solari! Foveat
depositum suum, & hunc Regni optimi li-
beratorem inter perpetua fortunæ obse-
quia, inter blanda civium in ipso colendo
certamina, inter gratantia amicorum Prin-
cipum studia, malevolentium dolores,
terrentium metus, devictorum supplicia;
hincq; porrò inter pacis gaudia, inter læ-
tissima domûs suæ incrementa & traduces
Regiæ Virtutis ex fæcundo REGINÆ gre-
mio

mio furculos, ad feram & laboribus suis
svavisimè fruituram deducat senectam.
Idem Te quoq; Illustrissime Reverendis-
simeq; Cancellarie, felicem tantarum re-
rum & testem & ministrum esse velit, Qvie-
scat super Te DEI spiritus, ut DEI res,
prævio & Duce Rege, quàm optimè in
terris agas. Sufficiat cumuletq; vires, ut
rerum maximarum molem indeflexâ cer-
vice sustineas. Faxit deniq;, ut testatis-
mæ in Regem Regnumq; fidei, ut Justitiæ
inter homines assertæ, ut benignè habitæ
Virtutis, ut profligatorum scelerum, ut
multis postremò meritis obligati Orbis
gloriosissima SIGNA spe nostrâ & famâ
superstite dignus CANCELLARIUS, di-
gnus EPISCOPUS sero in cœlum reditu
inferas; optatâ istic immortalitatis
lauru coronanda.

F I N I S.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

E xxxi 184

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

184

(184)